



POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího práce/oponenta

Autor práce: Anna Bártová

Název práce: Pojetí pozice peer konzultanta v kontextu zaměstnávání osob s duševním onemocněním a analýza jejího využití v České republice

Autor posudku: Jaromír Mazák

Návrh klasifikace práce: *dobře*

Základní charakteristika práce.

Práce se věnuje mapování problematiky relativně nové pracovní pozice tzv. peer konzultanta v kontextu zaměstnávání osob s duševním onemocněním. Teoretická část představuje především klasifikaci různých forem zaměstnání pro osoby s duševním onemocněním a rešerši literatury k problematice pozice peer konzultanta. Empirická část představuje výsledky dotazníkového šetření v organizacích, ve kterých peer konzultanti působí. Silnou stránkou práce je především zaměření pozornosti na zatím málo prozkoumané téma a zmapování dostupné literatury v českém prostředí, ale také integrování výsledků dopadových studií o problematice včetně RCTs (Burns et al. 2007 a Cook et al. 2005). Naopak slabší stránkou je poměrně málo rozvinutá sociologická rovina celé práce a místy dojem nedostatečně kritické reflexe textů, které jsou předmětem rešerše, a také poměrně omezená informační hodnota dotazníkového šetření, jehož metodologická spolehlivost není sama o sobě z práce patrná. Naopak se v empirické části objevuje několik nejasností, které budí pochybnosti.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Hlavní cíl je stanoven jasně: zmapovat málo známou problematiku. Práce má v tomto smyslu explorativní charakter. Některé dílčí cíle se pak objevují až průběžně v textu. Vhodnější by asi bylo vytyčit všechny cíle včetně dílčích v jeden logický moment. Například v sekci 5.5.5.1. se najednou nečekaně objeví dílčí výzkumná otázka, která působí vytrženě z kontextu a není jasná její vazba na zbytek textu.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Od začátku je jasné, že na teoretickou práci naváže „praktická“ část, ve které půjde o výsledky „šetření“, ale vlastně až poměrně pozdě (s. 36) se dozvíme, že jde o kvantitativní dotazníkové šetření. Bylo by vhodnější v úvodu postup vyložit konkrétněji a nastavit tak jasná očekávání u čtenáře.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Propojení obou částí je pouze omezené, protože dotazníkové šetření je ovlivněno řadou limitů. Ty ale autorka alespoň uvádí a poměrně přesvědčivě diskutuje. Při „volnějším prostoru“ si umím představit řadu dalších výzkumných otázek, kterými by bylo možné na teoretickou část navázat.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Argumenty jsou většinou vystavěny logicky a text má přijatelnou jazykovou úroveň, ale struktura by mohla být pro čtenáře přehlednější (lépe pracovat s očekáváními, co budu číst a kdy), jak už vyplynulo z komentářů výše.

Nicméně objevují se problémy. Například poslední odstavec v závěru před podkapitolou 6.1 nepovažuji za argumentačně příliš přesvědčivý. Uvádím ho jako příklad, protože jde o závěr textu, který by měl být silný:

„Ačkoli je pak zapojování peer konzultantů realizováno přibližně od poloviny roku 2013, vzrůstá zájem o tuto pozici a její zapojování do systému služeb orientovaných na oblast péče o duševní zdraví je patrné až v posledních letech, což vyplývá primárně z vyššího počtu zapojených peer konzultantů. Pozice peer tak představuje nejen jednu z nejvíce vhodných možností zaměstnávání osob s duševním onemocněním, ale také o perspektivní službu, jenž se stává klíčovou pro oblast péče o duševní zdraví.“

- První věta podle mě říká, že je dnes více peer konzultantů, což vyplývá z toho, že je více peer konzultantů. Nebo mi uniká ten argument?
- Druhá věta pak říká něco, u čeho mi není jasné, jak to vyplývá ze samotného textu práce – která část textu třeba umožňuje závěr, že se jedná o klíčovou službu pro oblast péče o duševní zdraví?

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vzhled autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Teoretická část dobře zpracovává existující literaturu z hlediska šíře tématu, ale poněkud jí chybí sociologický rozměr. Působí tak místy spíše jako práce v oboru sociální práce. Domnívám se, že posílit sociologickou dimenzi by bylo možné například zařazením pozice peer konzultant do kontextu moderního sociálního státu (rekomodifikace, aktivní politika zaměstnanosti, social investment), kritickou reflexí toho, jak je téma v českých textech/studiích rámováno nebo větším důrazem na metodologickou reflexi dostupných textů o peer konzultantech včetně zhodnocení toho, za jak rigorózní můžeme považovat jejich závěry.

Jako neoptimální vnímám také časté uvádění zdrojů nikoliv přímo u jednotlivých argumentů, ale až formou skupiny zdrojů uvedených na konci odstavce. Tato forma citování je méně přesná a často zavádějící. Není jasné, jestli obsah odstavce je kompilací argumentů z různých zdrojů, nebo jestli všechny uvedené zdroje přispívají ke všem uvedeným argumentům v odstavci. První varianta přitom není dobrou praxí v citování. Příkladem může být první dlouhý odstavec na s. 16. Citovaný Burns rozhodně neumožňuje všechny závěry, které jsou v odstavci přítomné, ale dokonce ani ty v poslední

věť: ve studii Burnse a jeho kolegů se, snad se nemýlím, nijak nemluví o cenové efektivitě zkoumané intervence. Pouze o její efektivitě ve srovnání s kontrolní skupinou.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Kvalita empirické části trpí několik problémy, kterou jsou asi částečně způsobeny tím, že autorka navazuje na předchozí výzkumy a své šetření prováděla v kontextu, který nedovoluje delší dotazníky. Nicméně některé tyto problémy by, myslím, bylo možné řešit lépe:

1) Nebylo mi jasné, co přesně představuje výzkumný soubor. Autorka píše: „Jde tedy o všechny organizace a lékařská zařízení, které se zaměřují na pomoc lidem s duševním onemocněním, v současné době zaměstnávají osoby s duševním onemocněním na pozici peer konzultantů a které v tomto ohledu spolupracují s Centrem pro rozvoj péče o duševní zdraví.“ Ale zůstává otázkou, kolik je organizací, které zaměstnávají peer konzultanty, ale nesplňují všechna tato kritéria. Je tedy v ČR peerů mnohonásobně více, nebo vzorek pokrývá (skoro) všechny?

2) V dotazníku jsou otázky formulovány jako agregované pro všechny peer konzultanty v jedné organizaci („V jaké oblasti je u Vás pomoc peer konzultanta využívána?“ nebo „Jaká je výše úvazku peer konzultantů?“ Jak autorka z odpovědí na tyto otázky získala údaje pro jednotlivé peer konzultanty (výsledky reportuje na úrovni jedinců)?

3) Autorka říká, že „každé ze zmíněných zařízení měla dvě až osm menších poboček“ – na grafu 5.5. se ale zdá, že hodně zařízení mělo jen jednu pobočku. Jak vznikl tento nesoulad?

4) Obrázek 5.6 ukazuje srovnání v čase. Jde o stejný vzorek organizací? Není jasné, jestli došlo k rozšíření počtu organizací, nebo počtu pozic v organizacích.

5) U stejného grafu 5.6 autorka píše, že „Z grafu je patrné, že k největšímu nárůstu využívání služeb peer konzultantů došlo mezi lety 2017-2019.“ Já ale vidím v grafu něco jiného: Nárůst o 30 mezi roky 2015 a 2017 a jen o 17 mezi roky 2017 a 2019. Prosím o vysvětlení.

6) V textu v kapitole 5.6 se píše „Jelikož se v předešlém šetření sledoval především výše úvazku a počet peerů, rozhodla jsem se sledovat právě tyto dvě proměnné.“ Kde v textu se ale hovoří o změně ve výši úvazků? Tyto analýzy nikde nenacházím.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Oceňuji především reflexi limitů práce, které jsou ale poměrně výrazné. Jinak je závěr nepřliš přesvědčivě zformulován, což je vzhledem k jeho přirozenému významu v celém textu trochu škoda.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Nemám výhrady.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Nemám výhrady, oceňuji použití také zahraničních dopadových studií včetně dvou, které využívají metodu RCT.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Celkem v pořádku, pokud opomenou přijatelný počet překlepů a chyb v interpunkci. Rušivé jsou místy stylistické neobratnosti.

Další poznámky

Nemám.

Celkové hodnocení práce

Dobře

Otázky a náměty k obhajobě

Jak by bylo možné lépe vyzdvihnout sociologickou relevanci práce?

Autorka by se také mohla pokusit přesvědčivě než v závěru práce shrnout hlavní přínosy svého textu.

Dále by mě zajímaly reakce/odpovědi na mé očíslované poznámky (1 až 6) v sekci Hodnocení kvality empirické práce.

Datum: 20. 8. 2019

Podpis: Jaromír Mazák